



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 129/04-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. mája 2004 predbežne prerokoval sťažnosť F. S. a G. S., obaja bytom V., zastúpených advokátom JUDr. J. P., so sídlom D. K. vo veci porušenia ich základných práv upravených v čl. 20 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 11 a čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu v Lučenci sp. zn. 14 Cb 399/01 z 26. marca 2003 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 339/03 zo 6. februára 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. S. a G. S.

1. v časti namietajúcej porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 a čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu v Lučenci sp. zn. 14 Cb 399/01 z 26. marca 2003 a v časti namietajúcej porušenie základného práva upraveného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 339/03 zo 6. februára 2004 o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci,

2. v časti namietajúcej porušenie základných práv upravených v čl. 20 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 11 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd

rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 339/03 zo 6. februára 2004 o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 29. apríla 2004 doručená sťažnosť F. S. a G. S., obaja bytom V., (ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. P., so sídlom D. K., vo veci porušenia ich základných práv upravených v čl. 20 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 11 a čl. 38 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) rozsudkom Okresného súdu v Lučenci (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 Cb 399/01 z 26. marca 2003(ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn.. 43 Cob 339/03 zo 6. februára 2004 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnutým rozsudkom okresného súdu bola zamietnutá žaloba sťažovateľov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Krajský súd svojím rozsudkom č. k. 43 Cob 339/03 zo 6. februára 2004 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovatelia namietali v konaniach pred okresným súdom a krajským súdom absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy proti žalovaným v prvom rade UniBanke, a. s. Bratislava (ďalej len „žalovaný I“) a v druhom rade Matici slovenskej, L. Novomeského, Martin (ďalej len „žalovaný“), z dôvodu absencie zákonom požadovaného plnomocenstva pre vykonanie úkonu – kúpnej zmluvy a postupu zákonného veriteľa v rozpore so zákonom.

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že so žalovaným I uzavreli 21. augusta 1995 záložnú zmluvu č. 71/95/3838, podľa ktorej čl. III bodu 2 bol dohodnutý spôsob realizácie záložného práva podľa § 299 Obchodného zákonníka tak, že banka môže po vyzvaní klienta predat' založené nehnuteľnosti na verejnej dražbe alebo prostredníctvom spoločnosti, ktorá má predaj v predmete podnikania (realitná kancelária), pričom záložné právo zabezpečovalo pohľadávku len do sumy 1,6 mil. Sk. Dňa 21. augusta 1995 uzavreli sťažovatelia mandátnu zmluvu s mandatárom Poľnobankou, a. s., filiálkou Lučenec (právnym nástupcom žalovaného I) o predaji založených nehnuteľností. V mandátnej zmluve nebol výslovne

určený spôsob predaja nehnuteľností. Mandatár uzavrel 17. apríla 1997 so žalovaným II kúpnu zmluvu, ktorou predal založené nehnuteľnosti.

Podľa názoru sťažovateľov mandátar (žalovaný I) nebol oprávnený zvoliť kupujúceho a dohodnúť kúpnu zmluvu, ale sa mal riadiť ustanoveniami záložnej zmluvy, podľa ktorých mohol uskutočniť predaj len verejnou dražbou alebo prostredníctvom realitnej kancelárie, a preto je kúpna zmluva neplatná.

Na základe uvedeného sťažovateľa tvrdia, že prevod nehnuteľností bol vykonaný v rozpore so zákonom, a zo skutočnosti, že okresný súd a krajský súd uvedené závery nezohľadnili vo svojich rozsudkoch, vyvodzujú právny záver o porušení ich základného práva podľa čl. 20 ústavy a čl. 11 Listiny.

Sťažovatelia tiež poukazujú na skutočnosť, že žalovaný I bol povinný im oznámiť spôsob realizácie záložného práva, pričom sťažovateľ F. S. tvrdí, že podpis na doručení oznámenia bol sfalšovaný a nie je jeho, pričom sťažovateľke G. S. nebolo žiadne oznámenie doručené. Sťažovatelia uvádzajú, že v tejto súvislosti navrhovali vykonať znalecké dokazovanie, ktoré okresný súd nenariadil, z čoho vyvodzujú záver o porušení ich základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny.

Napokon sťažovatelia v sťažnosti namietajú, že ich vec bola na okresnom súde i krajskom súde pridelená do obchodnoprávneho úseku, a nie občianskoprávneho, kde nesporne patrí, pretože predmetom žaloby *„nebola napádaná mandátna zmluva alebo zabezpečenie podľa ust. Obchodného zákonníka ale úkon podľa ustanovení Občianskeho zákonníka“*. Týmto postupom okresného súdu a krajského súdu bolo podľa názoru sťažovateľov porušené ich základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 Listiny.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol nasledovne:

„Rozsudkom Okresného súdu v Lučenci č. k. 14 Cb 399/01 zo dňa 26. 3. 2003 bolo porušené základné právo sťažovateľov v 1. a 2. rade podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na rovnaký zákonný obsah a ochranu vlastníckeho práva a podľa čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na vyjadrenie sa ku všetkým vykonaným dôkazom, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na pridelenie veci zákonnému sudcovi a neodňateľnosť zákonného sudcu.

Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 Cob 339/03 zo dňa 06. 02. 2004 bolo porušené základné právo sťažovateľov v 1. a 2. rade podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na rovnaký zákonný obsah a ochranu vlastníckeho práva a podľa čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na vyjadrenie sa ku všetkým vykonaným dôkazom, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. na pridelenie veci zákonnému sudcovi a neodňateľnosť zákonného sudcu.

Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 Cob 339/03 zo dňa 06. 02. 2004 a rozsudok Okresného súdu v Lučenci č. k. 14 Cb 399/01 zo dňa 26. 3. 2003 a vec sa vracia Okresnému súdu v Lučenci na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

1. K napadnutému rozsudku okresného súdu

Okresný súd rozhodoval vo veci ako súd prvého stupňa. Podľa § 201 Občianskeho súdneho poriadku účastník konania môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním. Podľa § 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov rozhodujú krajské sudy. Z uvedeného vyplýva, že o ochrane základných práv a slobôd, ku ktorých porušeniu malo dôjsť podľa tvrdenia sťažovateľov napadnutým rozsudkom okresného súdu, je oprávnený rozhodnúť krajský súd. Keďže o ochrane základných práv a slobôd, ku ktorých porušeniu malo dôjsť napadnutým rozsudkom okresného súdu, bol oprávnený rozhodovať krajský súd, tak v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy nie je v danom prípade založená právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základných práv a slobôd napadnutým rozsudkom okresného súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K napadnutému rozsudku krajského súdu

Vychádzajúc z obsahu ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné sudy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. právomoc ústavného súdu je založená na uplatnení princípu subsidiarity.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu „Ak existuje taký všeobecný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody, Ústavný súd zásadne nie je oprávnený prijať sťažnosť na ďalšie konanie. Prijatiu sťažnosti bráni ústavný princíp subsidiarity právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrený v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“ (II. ÚS 54/02).

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Zároveň sa ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou opiera o východisko, podľa ktorého môže preskúmať len také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrálne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Vychádzajúc zo svojej konštantnej judikatúry posudzoval ústavný súd aj existenciu svojej právomoci vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov napadnutým rozsudkom krajského súdu a zároveň aj to, či nie je v tejto časti sťažnosť sťažovateľov neopodstatnená.

Pri posudzovaní opodstatnenosti sťažnosti sa riadil ústavný súd svojou konštantnou judikatúrou, podľa ktorej „...možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď

namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, mutatis mutandis II. ÚS 84/03).

a) Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy a čl. 11 Listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatoval, že bolo nepochybné v právomoci krajského súdu na základe zisteného skutkového stavu posúdiť v súlade s platnými právnymi predpismi, či bol žalovaný I oprávnený na základe mandátnej zmluvy nájsť sám kupujúceho, dohodnúť s ním cenu a uzavrieť s ním kúpnu zmluvu. Podľa záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu sa pri svojom rozhodovaní riadil najmä nasledovnými právnymi názormi:

„Žalobcovia však v mandátnej zmluve udelili žalovanému I/ ako mandatárovi plnomocenstvo, ktoré ho oprávňovalo na všetky právne úkony, spojené s predajom založených nehnuteľností, a to počnúc prieskumom trhu, stanovením ceny, až po návrh na zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností na kupujúceho. Žalovaný I/ uzavrel v zastúpení žalobcov predmetnú kúpnu zmluvu v súlade s plnomocenstvom, ktoré mu na takýto právny úkon udelili žalobcovia...

Podľa plnomocenstva, vystavenému žalobcami v mandátnej zmluve, žalovaný nebol povinný uskutočňovať predaj cez realitnú kanceláriu, naopak, sám bol splnomocnený na zabezpečenie znaleckého posudku za účelom stanovenia kúpnej ceny. Rozsah oprávnení žalovaného I/ v uvedenom plnomocenstve je širší, ako spôsob predaja, dohodnutý v záložnej zmluve. Upozornenie o zamýšľanom predaji bolo doručené žalobcovi I/, pretože bolo obsiahnuté v odstúpení od úverovej zmluvy, ktorú uzavrel žalobca I/. Pokiaľ by žalobkyňa 2/ uzavrela len záložnú zmluvu, podmienkou realizácie záložného práva by bolo oznámenie o zamýšľanom predaji aj jej ako záložnom dlžníkovi. Žalobkyňa 2/ však podpísala aj plnomocenstvo na zastupovanie v mandátnej zmluve, ktoré oprávňovalo žalovaného I/ ako zástupcu na predaj týchto nehnuteľností....

Odvolaací súd teda súhlasí s právnym názorom súdu prvého stupňa v tom, že na uzavretie kúpnej zmluvy žalovaného I/ v zastúpení žalobcov ako predávajúcich oprávňovala mandátna zmluva a v nej obsiahnuté plnomocenstvo.“.

Na základe citovaného ústavný súd dospel k záveru, že právne závery, o ktoré oprel svoje rozhodnutie krajský súd, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto hodnotil sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základného práva podľa čl. 20 ústavy a čl. 11 Listiny ako zjavne neopodstatnenú.

Porušenie svojho základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny vidia sťažovatelia v tom, že „Okresný súd v Lučenci nepripustil sťažovateľom ako žalobcom navrhnutý dôkaz, znaleckého skúmania a posúdenia pravosti jeho podpisu na doručenke, čím zmaril právo žalobcu v 1. rade na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom“, pričom vo vzťahu k postupu krajského súdu analogickú námietku v sťažnosti neuplatnili, hoci v petite navrhujú, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny aj napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Bez ohľadu na uvedené pri formulovaní právneho záveru o prípadnom porušení tohto základného práva napadnutým rozsudkom krajského súdu vychádzal ústavný súd zo svojej konštantnej judikatúry k čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorej „Do obsahu základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy SR nepatrí povinnosť súdu vykonať označené dôkazy. Do tohto obsahu nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia súdu ním navrhnutých dôkazov, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov“ (I. ÚS 98/97, mutatis mutandis I. ÚS 75/96, I. ÚS 64/97). Ústavný súd sa tiež riadil právnym záverom, podľa ktorého „...namietat' porušenie tohto základného práva prichádza do úvahy ... len v tých prípadoch, ak ide o vykonávanie dôkazov tým súdom, ktorý sa porušenia vyššie uvedeného základného práva mal dopustiť“ (II. ÚS 85/03, mutatis mutandis I. ÚS 75/96, I. ÚS 35/97).

Na základe uvedeného ústavný súd uzavrel, že ak krajský súd nevykonal znalecké dokazovanie, ktoré sťažovatelia navrhli počas konania pred súdom prvého stupňa, tak ani nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny, a preto aj v tejto časti sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Podľa § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku proti každému rozhodnutiu súdu, ak rozhodoval nesprávne obsadený súd, je prípustné dovolanie. Znamená to, že účastníci konania, ktoré má takúto „chybu“ konania, majú k dispozícii účinný právny prostriedok – dovolanie v systéme všeobecných súdov. Vzhľadom na to, že právomoc ústavného súdu je subsidiárna v súlade s čl. 127 ústavy a § 53 ods.1 zákona o ústavnom súde, odmietol ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2004